

KUTSESTANDARD

Raseduskriisi nõustaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Raseduskriisi nõustaja 6. taseme kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate koolituskavade ja õppeprogrammide koostamise ja isikute kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Raseduskriisi nõustaja, tase 6	6

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Raseduskriis on olukord, kus väheneb naise, mehe ja tema lähedaste toimetulek füsioloogiliste, sotsiaalsete ja psühholoogiliste muutuste või traumaatiliste kogemustega, mis on seotud rasestumise, raseduse katkemise või katkestamise, lapseootuse, sünni ning lapsevanemaks kasvamisega.

Raseduskriisi nõustaja tegevuse eesmärk on kaitsta, toetada ja aidata säilitada nõustatavate (perekonna, lähedaste ja fertiilses eas olevate naiste ning meeste) emotsionaalset ja sotsiaalset heaolu, võimaldades neile optimaalset psühholoogilist ja psühhofüsioloogilist arengut, parandades naiste ja perede toimetulekuvõimet seoses raseduse planeerimise, lapseootuse ja sünnitusjärgse perioodiga. Raseduskriisi nõustaja töö on mitmekesine, olulisel kohal on valmisolek nõustada kliente/patsiente erakorraliselt. Raseduskriisi nõustaja nõustab ambulatoorselt ja/või statsionaarselt nii üksikisikuid kui gruppe.

Raseduskriisi nõustaja töös on oluline koht enese erialasel täiendamisel ja eriala uusimate arengusuundadega kursis olekul.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Raseduskriisi nõustamise vajaduse määratlemine
- A.2.2 Kliendi/patsiendi seisundi ja olukorra hindamine
- A.2.3 Raseduskriisialane nõustamine ja sekkumine
- A.2.4 Teabe jagamine
- A.2.5 Raseduskriisi nõustaja erialane areng ja koostöö
- A.2.6 Kriisitöö läbiviimine (kriisiväljakutse)
- A.2.7 Raseduskriisi nõustaja kutseline tegutsemine ja käitumine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Raseduskriisi nõustaja osutab klientide vajadustest lähtuvat kvaliteetset teaduspõhist nõustamisteenust. Ta töötab tervishoiuasutustes, raseduskriisi-, sotsiaalabi- ja perekeskuste juures vm. Töö võib toimuda ka riiklikel pühadel ja puhkepäevadel, vajadusel ka öisel ajal väljakutse korral.

A.4 Töövahendid

Raseduskriisi nõustajal on spetsiaalse sisustusega (laud ja toolid, riiulid avalike töövahenditega ja lukustatavad kapid delikaatseid isikuandmeid sisaldav info hoidmiseks) eraldi tööruum. Tavapärased kontoritarbed ja sidevahendid. Arvuti andmete sisestamiseks, materjalide väljaprintimiseks, andmebaaside kasutamiseks, internetilehekülgede sirvimiseks ja kliendi/patsiendiga suhtlemiseks elektroonilisel teel.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töö haavatavas olukorras inimestega nõuab raseduskriisi nõustajalt empaatiat, delikaatsust ja pingetaluvust. Kuna töö toimub mitmekesistes, muutuvates ja sageli ka ennustamatutes olukordades erinevate inimestega, nõuab töö temalt loovust, analüüsivõimet, iseseisva ja kriitilise mõtlemise võimet ning paindlikkust.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Raseduskriisi nõustaja.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kõigi kompetentside tõendamine.

B.2 Kompetentsid

B.2.1 Raseduskriisinõustamise vajaduse eesmärkide määratlemine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kogub infot pöördumise põhjuste ja vajaduste kohta kliendilt/patsiendilt, pereliikmetelt, teistelt spetsialistidelt ja asjakohasest dokumentatsioonist (nt rasedakaart jm).
2. Analüüsib infot ja struktureerib kliendi/patsiendi tugivõrgustiku, lähtudes kliendi/patsiendi sotsiaalsest, majanduslikust ja/või vaimse tervisega seotud toimetulekust.
3. Püstitab patsiendiga läbirääkimiste teel kliendi/patsiendi vajadustest lähtuvad eesmärgid ja ajakava, lähtudes tema vaimse tervise seisundist, majanduslikest ja/või sotsiaalsetest vajadustest.

Teadmised:

- 1) viljatus – algtase;
- 2) neonatoloogia - algtase
- 3) sünnitus – kesktase;
- 4) rasedus – kesktase;
- 5) sünnitusjärgne kohanemine – kesktase;
- 6) kognitiivne psühholoogia – kesktase;
- 7) seksuoloogia – kesktase;
- 8) vaimne tervis – kõrgtase;
- 9) suhtlemistehnikad – kõrgtase.

B.2.2 Kliendi/patsiendi seisundi ja olukorra hindamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Hindab patsiendi vaimse tervise seisundit, majanduslikku ja/või sotsiaalset toimetulekut, lähtudes kliendi/patsiendi probleemist, vajadusel kogub anamneesi ja kasutab erinevaid intervjuerimistehnikad (nt aktiivne kuulamine, peegeldamine jm) ja tõenduspõhiseid hindamisvahendeid.
2. Analüüsib ja tõlgendab hindamistulemusi ja sellest lähtudes määratleb ja sõnastab kliendi/patsiendi probleemi, kasutades juhtumikaarti.
3. Hindab toimetulekut, olemasolevaid ressursse igapäevaelus (pereelu, töö jm) pärast nõustamist, kasutades erinevaid intervjuerimistehnikaid ja tõenduspõhiseid hindamisvahendeid (nt motiveeriv intervjuerimine jm).

Teadmised:

- 1) tervisepsühholoogia – algtase;
- 2) sotsioloogia – kesktase;
- 3) sotsiaalpsühholoogia – kesktase;
- 4) psühhopaatoloogia – kesktase;
- 5) sõltuvuskäitumine – kesktase;
- 6) arengupsühholoogia – kõrgtase.

B.2.3 Raseduskriisialane nõustamine ja sekkumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Lepib kliendi/patsiendiga kokku raseduskriisinõustamise ajakava, lähtudes tema vaimse tervise seisundist, majanduslikest ja/või sotsiaalsetest vajadustest.
2. Konsulteerimine vms, mis vastavad patsiendi vajadustele ja temaga tehtud hindamiste tulemustele.
3. Kokkuleppel kliendi/patsiendiga kaasab vajadusel eesmärkide saavutamiseks kliendi/patsiendi pereliikmeid ja/või tugivõrgustikku ning teisi spetsialiste.

4. Nõustab individuaalselt, lähtudes kliendi/patsiendi probleemidest ja rakendab situatsioonist lähtuvalt probleemile suunatud sekkumisi (nt toetava keskkonna kujundamine, jõustamine jm), kasutades tõendus põhiseid meetodeid;
5. Reageerib kriisiväljakutsetele ja sekkub ööpäeva jooksul.

Teadmised:

- 1) nõustamispsühholoogia – kõrgtase;
- 2) perepsühholoogia – kõrgtase;
- 3) isiksusepsühholoogia – kõrgtase;
- 4) grupinõustamine – kõrgtase.

B.2.4 Teabe jagamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Annab teavet raseduskriisinõustamisest kliendile/patsiendile arusaadaval viisil;
2. Kirjutab saadud tulemuste põhjal iga kliendi/patsiendi kohta töö kokkuvõtteid teenuse suunajale või ametlikesse dokumentidesse, kasutades korrektset erialast terminoloogiat ja riigikeelt;
3. Vajadusel teavitab avalikkust raseduskriisinõustamise olemusest ja abi saamise võimalusest, kasutades sobivaid avalikkusega suhtlemise vahendeid ja tehnikaid;
4. Kokkuleppel kliendi/patsiendiga ja lähtuvalt eetikakoodeksist (www.rasedus.ee) annab tagasisidet teistele spetsialistidele jt infot vajavatele isikutele ja organisatsioonidele;
5. Kasutab oma töös riigikeelt ja ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused).

Teadmised:

- 1) andmekaitse ja konfidentsiaalsus;
- 2) kommunikatsioon ja info liikumine.

B.2.5 Raseduskriisi nõustaja erialane areng ja koostöö

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Teeb koostööd teiste spetsialistidega (nt pere- ja eriarstid, ämmaemandad jm) ning osaleb koostöövõrgustiku töös.
2. Vajadusel annab kliendi/patsiendi nõusolekul ja konfidentsiaalsuse nõudeid arvestades tagasisidet raseduskriisi nõustamisteenuse osutamisest teenusele suunajale (nt arst, ämmaemand, perearst jt).
3. Osaleb kooresiooni ja supervisiooni gruppides, juhtumiaruteludes vms igapäevatöö analüüsimise tegevustes. Selgitab enesearengu vajadused ning kavandab tegevused enda erialaseks arendamiseks, lähtudes supervisioonist ja iseenda hinnangust oma erialasele tegevusele.
4. Reflekteerib ja hindab enda erialast tegevust, kasutades eneseanalüüsi vahendeid, töötulemuste analüüsi ja saadud hinnanguid.

B.2.6 Kriisitöö läbiviimine (kriisiväljakutse)

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Teavitab vastavalt oma pädevusele ja volitustele kriisisituatsiooniga seotud isikuid, lähtudes teabest ja vajadusest.
2. Osaleb kriisilukorra lahendamises vastavalt oma pädevusele ja volitustele, lähtudes kriisiabi põhimõtetest.
3. Nõustab kriisilukorras, lähtudes kriisiabi põhimõtetest, nõustamisprintsipiidest ja heast tavast. On oma tegevuses delikaatne, arvestades abivajaja vajadusi.

Teadmised:

- 1) psühhotraumatoloogia – keskase;
- 2) kriisinõustamine – kõrgtase.

B.2.7 Raseduskriisi nõustaja kutseline tegutsemine ja käitumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Loob ja hoiab toetavat suhet kliendi/patsiendiga, mis on nõustamisprotsessi aluseks. Teavitab klienti/patsienti selgelt ja arusaadavalt nõustamisprotsessi lõppemisest kokkuvõtte tegemisega.
2. Toetab nõustamisprotsessi kaudu naise, mehe ja tema lähedaste arengut ja toimetulekut raseduse planeerimise, raseduse- ja sünnitusjärgsel perioodil. Rakendab oma töös teaduspõhiseid rasedusnõustamise põhimõtteid ja toetab kohanemist läbi võimestamise.
3. Annab erakorralist psühholoogilist abi kriisisituatsioonis (sh raseduse katkemine ja katkestamine, lapse või teise lähedase surm jne).
4. Lähtub oma töös eetikakoodeksist (<http://rasedus.ee/noustamine/eetilised-pohimotted>) ning vajadusel soovib kliendile/patsiendile teisi spetsialiste (nt psühhiaater, kliiniline psühholoog, sotsiaaltöötaja jm), lähtudes esmase hindamise tulemustest. Lähtub kliendi/patsiendi seisundist, vajadusel suunab teise spetsialisti juurde.

5. Järgib oma töös kõiki valdkonnaga seonduvaid õigusakte.
6. Rakendab nõustamise teooriaid ja tehnikaid, combineerib ja integreerib erialaseid teadmisi ja meetodeid vastavalt nõustamissituatsioonile ja kliendi/patsiendi vajadustele.
7. On salliv ja arvestab oma töös nõustatava kultuurilise, religioosse vm eripäraga.
8. Vajadusel korraldab esmaabi andmise.
9. Järgib oma töös ohutusnõudeid.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-27112014-7.2/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Ena Soodla, SA Väärtustades Elu Kristi Kuura, SA Väärtustades Elu Margit Emberg, raseduskriisi nõustaja Irena Bartels, Eesti Ämmaemandate Ühing Tiina Tõemets, Sotsiaalministeerium Andrea Kink, Sotsiaalministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	22
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	27.11.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	11.11.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3259 Tervishoiu keskastme spetsialistid, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Psychosocial (crisis) counsellor during child planning, pregnancy and postnatal period, level 6
Vene keeles	кризисный консультант по беременности
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused	